

de werktuigen toonen aan, dat van dien tijd af bijna uitsluitend met de rechter hand gearbeid werd. Het is moeilijk te zeggen, wat hiervan de oorzaak is. SARAFIN oppert, dat godsdienstige motieven, die misschien een mindere beteekenis aan de linker hand toeschreven, het gebruik van deze verminderden, zooals ook heden nog door het bijgeloof de linker hand als symbool van het kwade en de rechter van het goede beschouwd wordt (*Journ. of Amer. Med. Ass.*).

TUBERCULOSE-KLINIEKEN EN POLIKLINIEKEN IN DE VEREENIGDE STATEN. — In de Vereenigde Staten bestaan op het oogenblik 888 klinieken en poliklinieken voor tuberculose. Van 529 inrichtingen werden uitvoerige gegevens ontvangen. Zij werden bezocht door 279476 patiënten, die 1082694 bezoeken aflegden, wat gemiddeld 4 door iederen patiënt is. Iedere inrichting werd gemiddeld door 528 patiënten bezocht, die 2047 bezoeken brachten. Wordt dit omgerekend op de 329 klinieken, waarvan geen berichten inkwamen, dan hadden de 880 inrichtingen 468864 patiënten met een geheel aantal van 1817625 bezoeken. Onder deze patiënten was echter een groot aantal personen, dat na onderzoek niet tuberculeus bleek te zijn; het percentage, dat wel tuberculeus was, bedroeg slechts 20 of 25 pCt. van alle onderzochte personen. Men zou verwachten, dat de dichtstbevolkte staat ook het grootste aantal klinieken heeft; dit is echter niet het geval. Hoewel de staat New-York de meeste inwoners heeft, heeft hij 118 klinieken, terwijl Pennsylvania, dat nummer twee staat op de bevolkingslijst, 123 klinieken bezit. New-York, als grootste stad, heeft 48 klinieken, St.-Louis het daaropvolgende grootste aantal n.l. 22, hoewel het in bevolking pas de zesde stad is. Van de 888 inrichtingen worden er slechts 242 of 27 pCt. in de grootste steden gevonden; echter zal het aantal patiënten, dat hier behandeld wordt, wel grooter zijn, dan in de 466 klinieken, die gelegen zijn in kleinere bevolkingscentra. De inrichtingen voor tuberculose vermeederen zich snel en practisch is elke kliniek verbonden aan een anti-tuberculose-organisatie (*Journ. of Amer. Med. Ass.*).

E. SLUITER.

TYPHUS-BACILLEN-DRAGERS. — MURSTAD uit Bergen vond bij de lijkopening van een 58-jarigen man, die 20 jaren geleden typhus had doorgemaakt, nog massa's typhus-bacillen in de lever en in den wand van de galblaas. Ook in galsteen, die gevonden werden, kon men ze aantoonen. De galblaas is de hoofdschuldige. Verwijdering van de galblaas bij bacillendragers deed de bacillen uit de lever verdwijnen. In 4 van de 8 gevallen van cholecystostomie en in 15 van de 16 gevallen, waarbij cholecystectomie verricht werd, verdwenen de bacillen.

The Journal of the American Association gaat zoo ver, dat zij als voorbehoeding bij alle bacillendragers — ter bescherming van henzelf en van de gemeenschap — cholecystectomie wil laten verrichten. Behandeling met vaccins is aan MURSTAD nutteloos gebleken voor bacillendragers.

POKKEN--EPIDEMIE IN OLDHAM IN 1922. — In 22 gezinnen met een bevolking van 122 personen werden 54 personen met pokken aangetast. Van deze 54 waren er 37 niet-gevaccineerd. De 17 overige kwamen voor bij personen boven het 30ste jaar en wel van 30 tot 40 jaar 3, van 40 tot 50 jaar 6, van 50 tot 60 jaar 4, boven het 60ste jaar 3 gevallen. Tot het 30ste jaar bleven alle gevaccineerden vrij. Van de 68 niet-aangetaste personen uit de pokkengezinnen bleek, dat er 29 als kind gevaccineerd waren, 29 hadden door contact een lichte ziekte doorgemaakt, 1 was 18 jaar geleden gevaccineerd, 5 gevacc. en gerevacc. in militairen dienst; 1 zonder succes gevacc. na contact-ziekte doorgemaakt te hebben, terwijl 4 die vroeger gevaccineerd waren, de revaccinatie hadden geweigerd. Slotsom dus: van de 122 werden aangetast 37 die *nooit* waren gevaccineerd en 17 gevallen, waarbij de vaccinatie meer dan 30 jaren was geleden.

Ook deze cijfers kunnen weer een steentje bijdragen bij de beoordeeling van de op handen zijnde wetswijziging.

P. A. DE WILDE